

METODY PRO IDENTIFIKOVÁNÍ NADANÝCH DĚTÍ V PŘEDŠKOLNÍM VĚKU

Materiál PhDr. Lenky Hříbkové, CSc

OBLAST KREATIVITY

Produkování a realizace originálních a neobvyklých nápadů.

Úkol:

Dejte dítěti k dispozici malou figurku (postavičku) zvířete nebo strašidylka a různorodý stavební materiál – 5 druhů v dostatečném množství (kostky, cihličky, prkénka, destičky, kůlky apod. NE LEGO! Dřevo, kartón, hrubší špejle, molitan.)

Vysvětlete dítěti, že musíme udělat něco pro to, aby zvláštní zvířátko neuteklo (nechceme, aby se mu něco stalo, chceme ho mít, pozorovat, protože se nám líbí apod.).

Požádejte dítě, zda:

- vám může říct, odkud asi toto zvláštní zvířátko pochází, odkud je a
  - zda může pro zvířátko postavit bezpečný domov.
  - Když dítě něco postaví, řekněte mu, že zvířátko umí létat,....hrabat,... plavat,....žrát dřevo,....potřebuje hodně pít vodu,....být v teple. Po každé z těchto bližších charakteristik, kterou uvedete, dejte dítěti chvíli času a pozorujte, zda dítě přijde a realizuje nějaké modifikace ve své stavbě tak, aby vyhovělo vlastnostem zvířátka.
- pracovat s dítětem mimo kolektiv dětí
  - nepřipomínat dítěti, kolik materiálů má k dispozici
  - dítě chválit při práci, ale nedávat žádné návody
  - dávat všem dětem stejný materiál

Kritéria:

1. Zaujala dítě tato aktivita?	ANO	NE
2. Bylo dítě schopno něco říci o původu zvířátka?	ANO	NE
3. Byl první vytvořený domov pro zvířátko něco víc než jen plot nebo ohrádka?	ANO	NE
4. Kolikrát bylo dítě schopno upravit svou stavbu tak, aby vyhovělo potřebám zvířátka?	Za každou změnu 1 bod, max. však 3 body	
5. Využilo dítě jiných materiálů než kostek?(alespoň 2 další druhy materiálu)	ANO	NE

Minimálně 4 body.

INTELEKTOVÁ OBLAST

Klasifikační dovednosti.

Úkol:

Dejte dítěti obálku obsahující 18 vystřižených tvarů. Chvilku nechte dítě, aby si snimi hrálo nebo aby si je prohlíželo. Potom ho požádejte, aby roztřídilo výstřižky do skupin (nerozumí-li pojmu roztřídít, můžete mu to ukázat tak, že vezmete několik tužek, pastelek a per a uděláte z nich 3 skupiny).

Pak požádejte dítě, aby se pokusilo roztřídít výstřižky. Když je dítě hotovo, požádejte je, aby vám vysvětlilo, podle čeho výstřižky třídilo. Nakonec dítě požádejte, aby výstřižky seřadilo jinak, jestli by to dokázalo (možné kritérium neuvádějte, např. podle velikosti, tvaru..).

Pomůcky:

2 zelené, červené a žluté trojúhelníky

2 zelené, červené a žluté čtverce

2 zelená, červená a žlutá kolečka

U každého geom. tvaru a barvy jeden malý a jeden velký tvar.

Kritéria:

1. Zaujala dítě činnost nejméně 3 minuty?	ANO	NE
2. Bylo dítě schopno vytřídít všechny výstřižky do skupin na základě jednoho kritéria?	ANO	NE
3. Bylo dítě schopno sdělit, jakých kritérií použilo?	ANO	NE
4. Bylo dítě schopno použít dalšího jiného kritéria?	ANO	NE
5. Bylo dítě schopno správně roztřídít <u>všechny</u> výstřižky podle nového kritéria?	ANO	NE
6. Zkusilo dítě roztřídít výstřižky <u>kombinováním</u> 2 kritérií najednou? např. barvu a velikost	ANO	NE

Minimální počet bodů 4.

Tento úkol je vhodný pro děti 4-5leté, pro starší je snadný, dosahovaly 5-6 bodů.

OBLAST ZKOUMÁNÍ A VĚDY

Dovednost pozorovat.

Úkol:

Dejte dítěti nádobku s vodou, oční kápatko, list voskovaného papíru, list papírového ubrousku a zvětšovací sklo. Dejte dítěti prostor, aby si s těmi věcmi hrálo nejméně 5 minut. Pak se dítěte zeptejte, co dělalo a co vidělo,

- upozornit dítě, že má více materiálu
- pochvalou dítě stimulovat
- volit vhodné otázky, aby dítě popsalo, co se děje (ot. 8)

Kritéria:

1. Zaujal dítě tento úkol nejméně 3 minuty?	ANO	NE
2. Zdálo se vám, že dítě taková činnost baví(tj. hovořilo o ní např. s jiným dítětem, projevovalo emoce- radost, údiv apod?).	ANO	NE
3. Zkoumalo dítě jednotlivé části očního kápatka a jak funguje?	ANO	NE
4. Zkoumalo dítě účinky vody na povoskovaný papír, např. posunováním kapek, porovnáváním kapek atd.?	ANO	NE
5. Kladlo dítě nějaké otázky?	ANO	NE
6. Bylo dítě schopno popsat nebo ukázat, co dělalo?	ANO	NE
7. Bylo dítě schopno říct, co se stalo s vodou, když kápla na povoskovaný papír?	ANO	NE
8. Bylo dítě schopno slovně vyjádřit rozdíl mezi vlastnostmi povoskovaného papíru a ubrousku, např. že voda dělá na povoskovaném papíru kapky a na ubrousku se vsákne?	ANO	NE
9. Bylo dítě schopno popsat, co vidělo zvětšovacím sklem?	ANO	NE

Minimálně 5 bodů.

PŘÍKLADY NA ROZVÍJENÍ TVOŘIVOSTI A VĚDOMOSTNÍ ZÁKLADNY DĚTÍ

Principy:

- variabilita
- dlouhodobost
- zahrnovat oblasti z blízkosti dítěte i vzdálené
- komplexnost- pojmout všechny oblasti dovedností

Barevný jídelníček

Děti si sednou ke stolku, každé má k dispozici barevný papír a nůžky. Uprostřed stolku nebo na vedlejším stolku je připravena velká čtvrtka A1.

Učitelka navodí situaci: děti si mají představit, že jsou kuchaři a mají sestavit jídelníček takový, jaký nemá nikdo na světě – jídelníček barevný. Každé jídlo má totiž určitou barvu – a děti mají sestavit jídelníček tak, aby a každé jeho stránce byla jídla jen jedné barvy.

První barvu máme žlutou a všichni vymýšlíme žlutá jídla. Kdo vymyslí žluté jídlo – např. vařené brambory, žloutek vajíčka, piškoty, citrón, nakreslí jeho obrys na list papíru této barvy a vystříhne, poté nalepí na velkou čtvrtku.

Učitelka jen povzbuzuje a pomáhá s umístěním konečných výtvorů na společnou čtvrtku.

Práce se skupinou po 4 -5 dětech.

1. úroveň obtížnosti: vymyslet všechna jídla jedné barvy.

2. úroveň obtížnosti: co je ovoce a co je zelenina
co sejí vařené a co syrové

varianta obtížnosti: těžší barvy – doplňkové a omezit na jídla, která se např. jen vaří nebo jen pečou

Závěr: návštěva restaurace a práce s jídelníčkem – co je jeho součástí...

Co se změnilo ve třídě

Nejprve požádáme děti, aby si dobře prohlédly místnost, všechny věci, jejich umístění, polohu včetně hraček, květin i nábytku. Potom děti odejdou na chodbu, učitelka změní jeden předmět a děti mají zjistit, co se změnilo.

Lze pracovat se skupinkou dětí nebo jednotlivci.

Zvyšování obtížnosti úkolů:

- umístění velkého předmětu (např. kočárek)
- počet předmětů (např. židle u stolů)
- detail (např. panenka z kočárku)
- postřeh sluchový – jiná hudba
- postřeh čichový – jiná vůně....

Malování hudby na základě zvuku jednotlivých hudebních nástrojů

Úkolu předchází seznámení se základními hudebními nástroji a jejich zvuky. Nesnažíme se však zvuk nástroje k něčemu přirovnávat.

Děti se posadí ke stolečku, kde mají připraveny výkresy a pastelky. Nejlépe tak, aby nemohly od sebe „opisovat“. Řekneme dětem, že každý hudební nástroj vyvolává svým zvukem náladu, něco nám připomíná, něčemu může být podobný.

Nejprve děti požádáme, aby nakreslily hudební nástroj, na který učitelka zahraje. Potom požádáme děti, aby na druhou stranu výkresu nakreslily, čemu je zvuk nástroje podobný, co jim připomíná apod.

V průběhu kreslení v tomto případě několikrát zopakujeme jeho zvuk.

Varianty:

- pantomimou znázornit nástroj
- hra na dva nástroje – míchání barev
- rozvoj sociálního citění – naučit kamaráda, který chybě, jak se míchá barva....